

Van duurzame ontwikkeling een beleidsprioriteit maken

België heeft zich ertoe verbonden om alle mondiale duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) te bereiken in 2030. Zonder nieuwe maatregelen zullen veel van die doelstellingen niet gehaald worden. De federale overheidsdiensten hebben concrete acties uitgevoerd, hoewel een politieke impuls om de SDG's te realiseren ontbrak.

Om mondiale uitdagingen zoals armoede, ongelijkheid, klimaatverandering en achteruitgang van biologische diversiteit aan te pakken, hebben alle landen in de wereld de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen (*Sustainable Development Goals of SDG's*) aangenomen. Het *Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling 2019* stelt vast dat die doelstellingen in België niet zullen worden bereikt met een voortzetting van de huidige trends.

Nieuw beleid nodig om de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen te bereiken

Op een totaal van 51 opvolgingsindicatoren van de SDG's (zie bijgevoegde tabel) bereiken slechts 4 indicatoren hun becijferde doelstelling in 2030: *onderzoek en ontwikkeling, blootstelling aan fijn stof, olieverontreiniging en zee-oppervlakte in het Natura 2000-gebied.*

Zonder nieuw beleid bereiken 17 andere indicatoren hun becijferde doelstelling in 2030 niet. Dat is onder andere het geval voor *dagelijkse rokers*: hun aandeel daalt, maar niet snel genoeg om met 30% te verminderen ten opzichte van 2013, de doelstelling die de Wereldgezondheidsorganisatie definieerde. Een ander voorbeeld is het *vervoer van personen met de wagen*: het aandeel van de wagen in het personenvervoer blijft stabiel rond 80% tot 2030, terwijl het moet dalen tot 67% in 2030.

Voor de overige indicatoren bestaat er geen officiële tekst die een becijferde doelstelling tegen 2030 definieert, maar de richting waarin ze moeten evolueren is duidelijk. Over de periode 2000-2018 evolueren 11 indicatoren in de gewenste richting. Omdat een doelstelling ontbreekt, valt echter onmogelijk te bepalen of die evolutie voldoende is.

Aanbeveling

1. De SDG's vertalen in precieze en concrete doelstellingen voor België.

Nut van duurzame ontwikkeling om beleid voor te bereiden

Om beleid te kunnen kiezen dat het best de SDG's realiseert, moet de impact van dat beleid op de SDG's geëvalueerd worden. Het rapport onderzocht alternatieven voor bedrijfswagens en de CO₂-taks.

De ontvangsten van een CO₂-taks gebruiken om de btw op elektriciteit te verminderen, heeft een gunstige impact op armoede (SDG 1) en ongelijkheid (SDG 10), maar doet het energieverbruik (SDG 7) en de CO₂-emissies (SDG 13) stijgen. Die ontvangsten daarentegen gebruiken om een energiecheque toe te kennen aan de gezinnen die het hardst worden getroffen door de CO₂-taks, heeft ook een positieve impact op armoede en ongelijkheid, maar zonder negatieve impact op energie en klimaat.

Aanbeveling

2. De impact van beleid in voorbereiding op alle SDG's analyseren.

Concrete verwezenlijkingen van de federale overheidsdiensten

Federale instellingen voor duurzame ontwikkeling werden meer dan 20 jaar geleden opgericht dankzij de wet van 1997 over duurzame ontwikkeling. Het gaat onder andere over de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling, die alle overheidsdiensten groepeerd en waarvoor het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling als secretariaat fungeert. Die actoren realiseerden onder meer het volgende:

- de voorbereiding van een voorontwerp van het Federaal plan voor duurzame ontwikkeling 2015-2020, dat niet werd goedgekeurd door de regering;
- de voorbereiding van een voorontwerp van het Federaal plan voor duurzame ontwikkeling

2020-2025, dat door de volgende regering moet worden goedgekeurd en uitgevoerd;

- de bijdragen aan het Nationaal Actieplan Ondernemingen en Mensenrechten en het Plan gezondheidsongelijkheden;
- de verbetering van de milieuprestaties van de federale overheidsdiensten (diverse consumptie, mobiliteit, afval), onder meer doordat veel diensten een EMAS-registratie behaalden.

Weinig politieke impuls op federaal niveau om rekening te houden met de SDG's

Sinds de goedkeuring van de SDG's in 2015 bevatten verschillende beleidsteksten en -verklaringen, bijvoorbeeld de Vrijwillige Nationale Doorlichting die werd gepresenteerd aan de VN in 2017, voorstellen om met die doelstellingen rekening te houden. Maar veel concrete gevolgen had dat niet. Die voorstellen uitvoeren, zou nochtans nuttig zijn om in de beleidsvoorbereiding een cultuur van duurzame ontwikkeling tot stand te brengen.

Aanbevelingen

3. Een nieuw Federaal plan voor duurzame ontwikkeling goedkeuren en uitvoeren;
4. De SDG's integreren in beleidsteksten zoals regeringsverklaringen en beleidsnota's;
5. Rekening houden met de SDG's in de parlementaire debatten.

Bijna stilgevallen interfederale samenwerking voor duurzame ontwikkeling

Een *Nationale strategie voor duurzame ontwikkeling* werd samen met de gefedereerde entiteiten in 2017 goedgekeurd, maar ze is weinig ambitieus. Ze werd als 'onvoldoende' beoordeeld door de 9 geraadpleegde adviesraden. Die strategie stelt 6 samenwerkingswerven voor. Er werden weinig acties van die werven gerealiseerd. De 51 indicatoren die het FPB evalueerde, tonen dat nieuwe acties nodig zijn. De omvang van de uitdagingen vergt immers een versterkte samenwerking en een groter aantal werven.

De interfederale samenwerking binnen de Interministeriële Conferentie Duurzame Ontwikkeling is bijna tot stilstand gekomen sinds eind 2017. De evaluatie van de Nationale strategie voor duurzame ontwikkeling die was gepland voor het begin van 2019, werd niet uitgevoerd. Momenteel werkt enkel een technische groep over duurzame overheidsopdrachten.

Aanbevelingen

6. De interfederale samenwerking voor duurzame ontwikkeling hervatten;
7. Het aantal werven van de nationale strategie voor duurzame ontwikkeling verhogen en die strategie evalueren.

Het Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling 2019 is beschikbaar op www.plan.be. De indicatoren van het rapport zijn beschikbaar op www.indicators.be.

Voor meer informatie: Patricia Delbaere, dp@plan.be, 02.507.74.73 en Alain Henry, ah@plan.be, 02.507.74.76.

Tabel 1 Vooruitgang van België naar de SDG's - balans 2019 - 51 indicatoren

SDG	Indicator	Component	Doelstelling	Evaluatie
1 – Geen armoede – Beëindig armoede overal en in al haar vormen				
	1. Risico op armoede of sociale uitsluiting*	Sociaal	10,55%	
	2. Zeer lage werkintensiteit*	Sociaal	↘	
	3. Overmatige schuldenlast van de gezinnen	Sociaal	↘	
2 – Geen honger – Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en bevorder duurzame landbouw				
	4. Obesitas bij volwassenen	Sociaal	↘	
	5. Vleesconsumptie	Milieu	↘	
	6. Oppervlakte biologische landbouw	Milieu	↗	
3 – Goede gezondheid en welzijn – Verzeker een goede gezondheid en bevorder welzijn voor iedereen op alle leeftijden				
	7. Levensverwachting in goede gezondheid	Sociaal	↗	
	8. Voortijdige sterfgevallen door chronische aandoeningen	Sociaal	68,6 per 100.000 <65	
	9. Dagelijkse rokers	Sociaal	13,1%	
4 – Kwaliteitsonderwijs – Verzeker inclusief en billijk kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen				
	10. Vroegtijdige schoolverlaters	Sociaal	0% (18-24)	
	11. Levenslang leren	Sociaal	↗	
	12. Onvoldoende leesvaardigheid	Sociaal	↘	
5 – Gendergelijkheid – Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes				
	13. Loonkloof tussen mannen en vrouwen	Sociaal	0%	
	14. Zonder beroepsactiviteit door familie-verantwoordelijkheden	Sociaal	↘	
	15. Vrouwelijke parlementsleden	Sociaal	50%	
6 - Schoon water en sanitair – Verzeker toegang tot en duurzaam beheer van water en sanitair voor iedereen				
	16. Nitraat in rivierwater	Milieu	↘	
	17. Nitraat in grondwater	Milieu	↘	
	18. Waterverbruik	Milieu	↘	
7 – Betaalbare en duurzame energie – Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen				
	19. Woningen zonder voldoende verwarming	Sociaal	0%	
	20. Hernieuwbare energie*	Milieu	18,3%	
	21. Energieproductiviteit	Economisch	11,1 €/kgoe	
8 – Waardig werk en economische groei – Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen				
	22. Werkloosheidsgraad	Sociaal	↘	
	23. Jongeren die niet werken en noch onderwijs noch opleiding volgen	Sociaal	↘	
	24. Arbeidsongevallen	Sociaal	0	
9 – Industrie, innovatie en infrastructuur – Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie				
	25. Vervoer van personen met de wagen*	Economisch	67,4%	
	26. Vervoer van goederen over de weg*	Economisch	62,9%	
	27. Onderzoek en ontwikkeling	Economisch	3% bbp	
10 – Ongelijkheid verminderen – Dring ongelijkheid in en tussen landen terug				
	28. Armoederisico	Sociaal	↘	
	29. Diepte van het armoederisico	Sociaal	↘	
	30. Inkomensongelijkheid: Gini-index	Sociaal		

11 – Duurzame steden en gemeenschappen – <i>Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam</i>					
	31. Gebrekkige huisvesting	Sociaal	↘		–
	32. Blootstelling aan fijn stof	Milieu	10 µg PM _{2,5} /m ³		+
	33. Geluidsoverlast	Milieu	0		–
12 – Verantwoorde consumptie en productie – <i>Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen</i>					
	34. Binnenlands materiaalverbruik	Economisch	↘		+
	35. Gevaarlijk afval	Milieu	↘		0
	36. Gerecycleerd afval	Economisch	↗		+
13 – Klimaatactie – <i>Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden</i>					
	37. Uitstoot van broeikasgassen niet-ETS*	Milieu	51,2 Mt CO ₂ -eq.		–
	38. Slachtoffers van natuurrampen	Sociaal	1,98 per 100.000		0
	39. Bijdrage aan internationaal klimaatfonds	Governance	↗		0
14 – Leven in het water – <i>Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en mariene hulpbronnen voor duurzame ontwikkeling</i>					
	40. Olieverontreiniging	Milieu	0		+
	41. Duurzame visvangst	Milieu	100%		–
	42. Zee-oppervlakte in het Natura 2000-gebied	Milieu	10%		+
15 – Leven op het land – <i>Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van landecosystemen, beheer wouden duurzaam, bestrijd woestijnvorming, stop en maak landdegradatie ongedaan en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe</i>					
	43. Landoppervlakte in het Natura 2000-gebied	Milieu	↗		0
	44. Bossen met FSC-label	Milieu	↗		+
	45. Populatie weidevogels	Milieu	↗		–
16 – Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten – <i>Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en bouw op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en inclusieve instellingen uit</i>					
	46. Veiligheidsgevoel in de openbare ruimte	Sociaal	↗		+
	47. Corruptieperceptie-index	Governance	↗		0
	48. Vertrouwen in instellingen	Governance	↗		0
17 – Partnerschap om doelstellingen te bereiken – <i>Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijde partnerschap voor duurzame ontwikkeling</i>					
	49. Officiële ontwikkelingshulp	Governance	0,7% bni		–
	50. Officiële ontwikkelingshulp aan de minst ontwikkelde landen	Governance	50% ODA		–
	51. Overheidsschuld*	Economisch	↘		0

* Evaluatie op basis van bestaande projecties.

Tabel 2 Vooruitgang van België naar de SDG's - balans 2019 - samenvatting

Resultaat	Trendevaluatie		Totaal
	naar cijferdoel	in gewenste richting	
GUNSTIG	 4	 11	15
ONMOGELIJK / ONBEPAALED	 1	 12	13
ONGUNSTIG	 17	 6	23
Totaal	22	29	51